

IV. 47 Osvícený člověk svým jasným zrakem nevidí svět, ale Brahman.

VASIŠTHA pokračoval: Ó Rámo, v minulosti tu byly miliony Brahmů, Šivů, Indrů a Nárájanů. Avšak i tito bohové i vše, co stvořili, nejsou ničím jiným než kouzelným trikem *máji*. Některá stvoření pocházela od Brahmy, jiná od Šivy, Nárájany či dávných mudrců. Brahmá sám byl někdy zrozen z lotosu, jindy povstal z vod, z vejce či z prostoru. Někde je nejvyšším bohem Brahmá, jinde je to Slunce, Indra, Nárájana či Šiva. V některých vesmírech je země plná stromů, v jiných jsou na zemi lidé nebo hory. Někde je země z bláta a hlíny, jinde je skalnatá, zlatá nebo měděná. Člověk by spíše spočítal paprsky Slunce, než by určil počet všech vesmírů. Stvoření nemá počátek. V „městě *Brahman*“, jak bývá označeno neomezené Vědomí či Vědomí v prostoru srdce jedince, vesmíry vznikají a zase zanikají stále znovu a znovu. Tyto vesmíry však nejsou s neomezeným Vědomím totožné.

Všechna stvoření, malá i velká, ve fázi rozvoje i úpadku, jsou jako věnce spletené z jemných prvků, vyrůstající z neomezeného prostoru Vědomí. Někdy vznikne jako první prostor a Stvořitel pak nese jméno „zrozený z prostoru“. Jindy se jako první objeví vzduch nebo oheň, voda či země a podle toho se Stvořitel jmenuje Vzdušný, Světelný, Vodní či Zemský. Z těla Stvořitele se rodí „slova“, jako například *bráhmana*, a každé slovo se stane živou bytostí s příslušným jménem.

To všechno je ovšem stejně neskutečné jako stvoření, která vidíme ve snu. Tázat se, jak to vše mohlo v neomezeném Vědomí vzniknout, je dětinské. Zdá se, že stvoření přichází na základě záměrů objevujících se v mysli. Zcela určitě je to záhada a zázrak.

To vše jsem ti popsal jen proto, abych objasnil Skutečnost. Ve stvoření žádný řád či následnosti neexistují. Celé stvoření není nic jiného než výtvar mysli. Taková je Skutečnost a ostatní je jen vymyšlený popis. Vzhledem k tomu, že po stvoření vesmíru následuje zánik, vzniká představa času plynoucího od okamžiku až po věčnost. Tento vesmír je však navždy přítomen ve Vědomí, tak jako jsou žhavé jiskry přítomny v roztaveném železe. Osvícený člověk svým jasným zrakem toto vše nevidí jako projevený svět, ale jako *Brahman*. Opakovaná stvoření a zániky nekonečného počtu vesmírů s nekonečnou rozmanitostí Stvořitelů existují jen ve falešném vnímání nevědomých a pomýlených lidí.